

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kdy je cenný papír ještě „domácí“ a kdy už zahraniční

V každodenním „životě“ cenných papírů je někdy důležité určit, zda daný cenný papír – předmět určité transakce či jiného právního vztahu je zahraničním cenným papírem. Na pomoc tehdy přichází kolizní normy, které se použijí při výběru práva toho kterého státu.



§ 1 odst. 3 zákona č. [591/1992](#) Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o cenných papírech“) stanoví pouze tolik, že „zahraniční cenný papír je cenný papír vydaný v zahraničí, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak“. Zákon o cenných papírech tedy jako určující kritérium pro výběr rozhodného práva stanoví místo vydání cenného papíru. Dle § 5 odst. 1 Zákona o cenných papírech je cenný papír vydán tehdy, kdy „splňuje všechny náležitosti pro něj zákonem stanovené a kdy se v souladu se zákonem stanoveným způsobem stane majetkem prvního nabyvatele“.

V této souvislosti je třeba rozlišovat 3 druhy možných statutů cenných papírů:

- 1) Právní statut cenných papírů
- 2) Věcný statut cenných papírů
- 3) Obligační statut cenných papírů

Právní statut cenných papírů je hlavním statutem. Dává nám odpověď na otázku, podle kterého práva (českého či zahraničního a event. kterého zahraničního) je cenný papír vydán, což je důležité například při řešení otázky platnosti vydání apod.

V případě účastnických cenných papírů (například akcie či záložní listy) je určujícím kritériem pro právní statut cenných papírů osobní statut emitenta, tedy společnosti, která cenné papíry vydala. Osobním statutem emitenta je právo, kterým se řídí vnitřní poměry společnosti. Jinými slovy právem, kterým se řídí emitent, se řídí rovněž cenný papír emitentem vydaný. Toto „natvrdo“ stanovené pravidlo mimo jiné znamená, že v případě určování právního statutu účastnických cenných papírů je vyloučena možnost volby rozhodného práva pro účastníky právního vztahu (tj. emitenta a toho, jež si účastnický cenný papír kupuje).

Jiná situace je v případě obligačních cenných papírů (například dluhopis, směnka, skladištní list, náložní list). Zde je naopak volba rozhodného práva pro účastníky právního vztahu připuštěna a má přednost před ostatními pravidly. Teprve není-li volba práva učiněna, nastupuje v druhé řadě statut věřitele, tj. právo toho státu, kterým se řídí ten, kdo si cenný papír kupuje. Ani toto druhé pravidlo ovšem neplatí bezvýjimečně. Jedna emise obligačních cenných papírů totiž nemůže mít několik různých právních statutů. Tak by nastalo třeba v případě, že by emitent prodal části emise obligačních cenných papírů do různých zemí. V takovém případě by nastoupilo jednotící pravidlo, podle kterého by se tato emise řídila namísto statutem věřitele právem emitenta.

U věcněprávních cenných papírů (v českém právu zemědělské skladištní listy) platí pravidlo z latinského „lex rei sitae“, tedy právní statut cenného papíru se určí podle místa (státu), kde se

fyzicky nachází věc, na kterou je cenný papír vydáván.

Věcný statut cenného papíru je třeba řešit až ve fázi následující po vyřešení otázky právního statutu. Nyní již totiž máme cenný papír vydaný (tj. víme, že už byl cenný papír vydán podle práva toho kterého státu, že je vydán platně apod. – to nám určil právní statut cenného papíru), v případě listinného cenného papíru ovšem listina musí někde fyzicky ležet, tj. musí se nacházet na území některého státu. Věcný statut cenného papíru se může od právního statutu lišit. U věcného statutu platí pravidlo „lex rei sitae“, to znamená, že se řídí právem státu, na jehož území se cenný papír nachází. Otázka místa, kde listina hmotně leží je důležitá pro posouzení, podle kterého práva budeme nyní s cenným papírem nakládat. Význam určení tohoto statutu nám dává odpověď například na otázky jedno- či dvoufázovosti převodu vlastnického práva cenného papíru či nabytí vlastnického práva osobou v dobré víře od nevlastníka.

Konečně existuje také obligační statut cenných papírů, který se řídí stejnou právní úpravou jako smlouvy o věcech movitých, která je upravena již v současném zákoně o mezinárodním právu soukromém a procesním[1] v § 9 až § 15. Je tomu tak proto, že Zákon o cenných papírech v § 1 odst. 2 stanoví, že „na cenné papíry se vztahují ustanovení o věcech movitých, nestanoví-li tento zákon nebo zvláštní právní předpis jinak“.

Vše co bylo uvedeno výše platí v případě, že vydávané cenné papíry mají listinnou podobu. Druhá možná podoba je naproti listinným cenným papírům podoba zaknihovaná. Názory na řešení kolizněprávní problematiky v oblasti zaknihovaných cenných papírů ovšem nejsou jednotné. Existují v podstatě dva hlavní koncepty, jak danou problematiku řešit a to buď podle staršího principu „lex rei sitae“ (viz. výše) nebo je rozvíjen nový moderní koncept, tzv. PRIMA (z angl. Place of Relevant Intermediary Approach) concept – ten považuje za rozhodné právo právní úpravu toho státu, v němž je veden tzv. Relevantní účet. Tato problematika bude však v budoucnu jistě předmětem četných diskusí a rozvoje právní úpravy.

Václav Štraser
[WEINHOLD LEGAL](#)

[1] Zákon č. [97/1963](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)

- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)